

**NORDISKA MUSEETS
OCH SKANSENS ÅRSBOK**

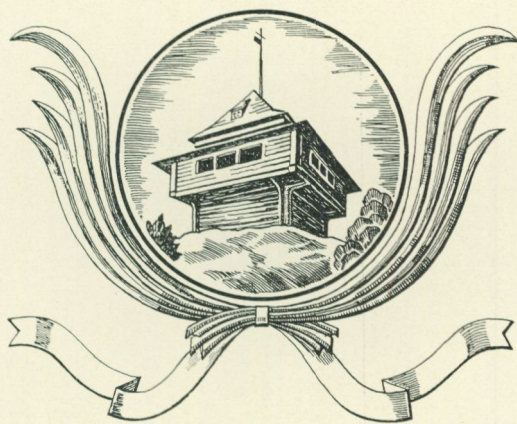
1

9

3

2

NORDISKA MUSEETS
OCH SKANSENS
ÅRSBOK
FATABUREN

1 9 3 2

Redaktion:

ANDREAS LINDBLOM · GÖSTA BERG · SIGFRID SVENSSON

Årsbokens omslag, som visar ett parti av Skogaholms herrgård samt titelvignetten, som återger Björkviksfatburen, äro tecknade av amanuensen Gotthard Gustafsson.

*Tryckt hos Victor Pettersons Bokindustriaktiebolag
Stockholm 1932*

B E R N H A R D S A L I N

Några minnesord.

AV N. E. HAMMARSTEDT.

Den 29 oktober sist förflutna år avled förre riksantikvarien fil. d:r Bernhard Salin i en ålder av 70 år. Under tiden 1903—1913 var Salin Nordiska museets och från 1905 även Skansens styresman, och det är detta förhållande som har föranlett dessa minnesrader. Beträffande Salins ämbetsmannabana för övrigt och hans verksamhet såsom arkeolog inskränka vi oss till att hänvisa till någon svensk encyklopedi eller biografisk uppslagsbok.

Bernhard Salins namn står för alla tider oskiljaktigt och fast förbundet med en av de mest kritiska perioderna i Nordiska

Vignett. Fig. 1. Bernhard Salin i Rom 1891 tillsammans med Jonas Lie och dennes hustru.

museets historia: tiden för den nya museibygnadens inredning och de väldiga samlingarnas installering i deras nya hem. Läsaren får icke förgäta, att den byggnad, som nu utgör Nordiska museet, i själva verket endast är bakpartiet av den museibygnad med borggård, som Artur Hazelius drömde om, och att hela dess plan disposition till följd härav aldrig inriktades på dess nuvarande uppgift att ensamt omfatta hela museet med tillhörande nödiga administrationslokaler. Det var således, när denna byggnad arkitektoniskt sett sent omsider stod färdig, sannerligen inga lätta problem som förelågo att brottas med för de museimän, och bland dem främst museistyresmannen, som hade att föra allt detta till en så lycklig lösning som möjligt. Museets styrelse fann sig också böra för chefsplatsens besättande se sig om efter någon genom museistudier i de stora kulturländerna särskilt skolad och förfaren man. Valet föll på dåvarande amanuensen vid Statens historiska museum fl. d:r Bernhard Salin, och mångsidigt kulturhistoriskt intresserad som denne var mottog han uppdraget. Med liv och själ grep han sig an med och uppgick i sitt maktpåliggande nya värv, vars börda skulle bringa hans krafter till bristningsgränsen. Och dock hörde nedskrivaren av dessa rader Salin mången gång försäkra, att tiden för hans arbete med Nordiska museets installation trots all möda, allt motstånd, som han stundom hade att övervinna, varit den lyckligaste perioden i hans liv. Han njöt synbart av att få omsätta sin museitekniska erfarenhet i verklighet. Härvid voro etnologiska och kulturhistoriska principer de ledande, varvid dock sorgfälligt undveks, att det hela hemföll åt någon vetenskaplig torrhet eller stelhet.

Men det återstod mycket att ändra och utföra även i själva den arkitektoniska interiören, innan museet kunde öppnas för allmänheten. En omfattande entresol måste byggas för magasinering, tjänsterum inredas, väggöppningar igenmuras, hyllor och montrar utexperimenteras o. s. v. En lycklig lösning fick den synnerligen brydsamma frågan om den stora hallens värdiga användning genom förvärvet av Kungliga Livrustkammaren

BERNHARD SALIN

Fig. 2. Bernhard Salin i sitt tjänsterum på Nordiska museet.

såsom en stadig gäst. Den 8 juni 1907 slog museet omsider upp sina portar och blev genast en vallfartsplats för både ut- och inländska museimän.

Såsom sagt var det museet på Lejonslätten, som det vid Salins tillträde 1903 till chefskapet vid Nordiska museet blev hans uppgift att taga hand om, under det att Skansen förestods av d:r Gunnar Hazelius. Då denne år 1905 avled, övertog emellertid Salin även styresmannaskapet för denna »Nordiska museets fri-luftsavdelning» och bibehöll sedan chefskapet för bägge musei-avdelningarna till år 1913, då han avgick för att återvända till Statens historiska museum med riksantikvaries värdighet. Märkligt nog blev det vad Skansen beträffar dennas rent ekonomiska problem, som tilldrogo sig Salins nästan hela omsorg. Huruvida han ägde alla förutsättningar för denna kinkiga uppgift, torde kunna sättas i fråga. Visst är att den såsom tillägg till hans övriga arbetsbörd tog på hans krafter. För övrigt fasthöll Salin orubbligt vid sin store företrädare Artur Hazelius' avsikt, att Nordiska museet och Skansen skulle för all tid bilda en oskiljbar enhet, ömsesidigt stödande varandra. Skansen skulle vid sidan av sin egenskap av byggnadsmuseum bli museets populära attraktion — »museets mjölkko», för att använda ett av Hazelius i detta sammanhang gärna brukat uttryck.

En frukt av Bernhard Salins verksamhet såsom chef för Nordiska museet var ock grundandet av den kulturhistoriska tidskriften *F a t a b u r e n*, vilken blev en internationellt erkänd urkund för svensk folklivsforskning. Vad Salins eget författarskap angår faller detta egentligen inom arkeologiens område. Här får dock ej förbigås hans stora verk *Die altgermanische Thierornamentik* (1904). Med religionsvetenskapliga problem sysselsatte han sig gärna, och den avdelning av Nordiska museets arkiv för svensk folklivsforskning, som omfattar forntro och folksed, åtnjöt särskilt hans varma sympati. Det var ock han, som anlade den av brist på arbetskrafter tyvärr avstannade realkatalogen till denna arkivavdelning. Vid sin död efterlämnade han i ofullbordat skick ett större manuskript om svenska

Fig. 3. Bernhard Salin och Kronprinsen beledsaga president Roosevelt på Skansen 1910.

offer- och kultkällor, vilket även det vittnar om hans intresse för svensk folktro.

Varmt, djupt och vidsynt intresserad inom sina vetenskaper var Salin i sitt vanliga umgänge gladlynt och sällskaplig, välmående och vänfast. Även sedan sjukdomen brutit honom, bar han år efter år sitt lidande med jämnmod, och hans anlete ljusnade alltid fryntligt, när han med någon gammal vän fick samspråka om sin installationsverksamhet vid Nordiska museet. Denna var hans livs stora gärning och dess bästa minne. I den festårgång av Fataburen, som Nordiska museets tjänstemän ägnade Salin på hans sextioårsdag, förekomma i tillskriften följande rader, som jag tillåter mig att här upprepa: »Svår, att ej säga överväldigande, var uppgiften att med ordnande hand rädda och lyfta Artur Hazelius' storslagna skapelse till den höjd i

ljuset, som med rätta tillkom den. Detta var en gärning, som krävde ej allenast genom vidsträckta studier samlad, grundlig kunskap och uppövad museal intuition utan ock ett livs hela kraft och uthållighet. Nordiska museet, i sin egenart redan förut ett föredöme för andra folk, intog genom Bernhard Salins vidsynta ingripande en ledarställning vid de forskarvärv, som satt kännedomen om ej blott det egna folkets utan om alla folks och hela mänsklighetens kulturella utveckling såsom sitt gemensamma stora slutmål.»

Fig. 4. Gammal ek. Ur en av Bernhard Salins skissböcker.